

ODSŁONIĆ TWARZ CHRYSYTA

SZUKAM WAS

Poradnik metodyczny
do nauki religii dla klasy I gimnazjum

Wydawnictwo WAM • Księża Jezuici
Kraków 2011

Wprowadzenie do poradnika metodycznego

Obecna seria podręczników Wydawnictwa WAM do nauki religii w gimnazjum pt. „Odsłonić twarz Chrystusa” nawiązuje swoją formą i proponowanymi metodami pracy do serii podręczników o takim samym tytule, które znalazły już swoje miejsce w naszych szkołach.

Podręczniki zostały napisane na bazie nowej *Podstawy programowej katechezy Kościoła katolickiego w Polsce* oraz nowego *Programu nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach* (z 2010 r.). W związku z tym zawierają one nowe treści, których nie było w poprzednich podręcznikach. Poszerzenie dotyczy historii zbawienia Starego Testamentu (uczniowie poznają lepiej niektóre postacie i ich znaczenie tak historyczne, jak i dla chrześcijan dzisiejszych czasów), historii Kościoła powszechnego (w Europie i Polsce) oraz postaci świętych, szczególnie polskich.

Wszystkie zagadnienia zostały ściśle skorelowane z *Podstawą programową kształcenia ogólnego*, która już obowiązuje w gimnazjum. Treści katechez w dotychczasowych podręcznikach wykraczały niekiedy poza te ramy, a stopień ich trudności mógł zniechęcać przeciętnego ucznia nowego gimnazjum. W związku z tym obecne podręczniki zostały dostosowane do obniżonego wieku uczniów. Niezmienione pozostały ogólne założenie serii, forma podręczników i poradnika metodycznego. Ten ostatni przybrał postać jednej książki zamiast dotychczasowych kilku zeszytów. Jest to odpowiedź na postulaty katechetów dotyczące zarówno formy, jak i ceny poradnika.

PORADNIK METODYCZNY

Niniejszy *Poradnik metodyczny do nauki religii dla klasy 1 gimnazjum* ma służyć katechezie jako pomoc w realizacji zadania nauczania religii w szkole i w korzystaniu wraz z uczniem z podręcznika ucznia pt. „Szukam was”. Poprzez katechezę chcemy uświadomić uczniom – z wszystkimi konsekwencjami tej świadomości – że „człowiek nie może zrozumieć siebie i świata bez Jezusa Chrystusa”¹. Dopiero osobiste zaangażowanie w relację z Chrystusem otwiera człowieka na źródło prawdziwego rozwoju. Nie da się tego osiągnąć bez modlitwy i katechezy opartej na Biblii jako objawionym słowie Bożym. Warto zauważyć, że na przykład na języku polskim dzieci zapoznają się z tekstami biblijnymi i religijnymi dziełami sztuki, nie zajmują się jednak zawartymi w nich treściami

1 bl. Jan Paweł II, Przemówienie na placu Zwycięstwa w Warszawie, 2 czerwca 1978 r.

objawionymi. Stąd bierze się zasadnicza różnica między katechezą a innymi lekcjami, nawet jeśli są to lekcje wychowawcze. Na katechezie musi być miejsce na przygotowanie do modlitwy, modlitwę wspólną i osobistą oraz na rozważanie słowa Bożego.

Specyfika katechezy zmusza także do zastanowienia się, jak planować katechezę pod względem metodycznym. Znamy tradycyjny podział metod nauczania na: podające, problemowe, eksponujące i oparte na działaniu. W zasadzie każda z nich ma zastosowanie na katechezie. Jednak i pod tym względem istnieje różnica między metodami stosowanymi w nauczaniu większości przedmiotów szkolnych a przydatnymi do katechizowania. Wynika ona ze specyfiki celu, do którego zmierzamy. Cel ogólny to budowanie więzi z Bogiem, wprowadzanie „w pełnię życia chrześcijańskiego. Zadaniem katechezy jest doprowadzenie człowieka nie tylko do spotkania z Jezusem, ale do zjednoczenia, a nawet głębszej z Nim zażyłości (DOK 80)”². Natomiast cel szczegółowy kryje się w tym, co zamierzamy osiągnąć podczas konkretnej katechezy. Istotną sprawą decydującą o wyborze metody dydaktycznej jest także znajomość grupy, z którą będziemy pracować, młodzieży, z którą się spotkamy. Ważne bowiem jest, co uczniowie naprawdę pomyślą i jak naprawdę zareagują na nasze działania, a nie to, co chcemy, żeby myśleli, i jak my chcemy, żeby reagowali. Częstym błędem katechetów jest myślenie życzeniowe, nie liczące się z realiami. W przygotowaniu „Poradnika metodycznego” staraliśmy się mieć te wszystkie sprawy na uwadze.

Na załączonej płycie znajduje się krótkie **Wprowadzenie dla katechety**, w którym zawarte zostały podstawowe informacje metodyczne na temat poruszanych w jednostce zagadnień, jak i szczegółowego celu danej jednostki tematycznej. Na początku podane są **Materiały i pomoce**, jakie będą przydatne podczas prowadzenia lekcji. Następnie katecheta otrzymuje dokładny **Scenariusz katechezy**, który jest propozycją sposobu przeprowadzenia określonej katechezy. Nie chcemy jednak w ten sposób ograniczać inwencji katechety, lecz jedynie przyjąć mu z pomocą i ułatwić poprawne skorzystanie z podręcznika ucznia z serii „Odsłonić twarz Chrystusa”.

Podręcznik ucznia i poradnik metodyczny zostały opracowane przez zespół katechetów, nauczycieli i teologów w oparciu o ich wieloletnie doświadczenia w pracy z młodzieżą. Obecne wydanie uwzględnia także uwagi katechetów zebrane w ciągu kilku lat pracy z tą serią w gimnazjach.

PODRĘCZNIK UCZNIĄ

Treści, które uczeń pozna przy pomocy podręcznika, nie mają charakteru wiedzy akademickiej. Praca z podręcznikiem ma przede wszystkim pomóc uczniowi w zdobywaniu umiejętności krytycznego myślenia i wyciągania wnio-

² Konferencja Episkopatu Polski, *Podstawa programowa katechezy Kościoła Katolickiego w Polsce*, Kraków 2010, s. 9.

sków, a także w rozszerzaniu i porządkowaniu swojego poglądu na świat i życie w świetle wiary Kościoła katolickiego – czyli pomóc w kształtowaniu dojrzałości chrześcijańskiej. Poradnik metodyczny z kolei ma służyć pomocą katechecie w osiągnięciu wspomnianych celów.

Niezmienione pozostały struktura jednostki lekcyjnej i metody.

Schemat każdej jednostki tematycznej obejmuje:

- **teksty** przedstawiające temat. Są to urywki Pisma Świętego i dokumentów Kościoła, opowiadania, fragmenty interesujących dzieł literackich (prozy i poezji) oraz teologicznych, a także schematy i mapy myśli porządkujące treści danej katechezy;

- **ilustracje**: zdjęcia dzieł sztuki, zdjęcia z życia we współczesnym świecie oraz żarty rysunkowe, które zawsze ściśle nawiązują do treści katechezy, uzupełniając ją;

- **„Pytania i zadania”**: propozycje różnorodnych ćwiczeń (ustnych i pisemnych), których wykonanie prowadzi uczniów do samodzielnego zrozumienia tekstów biblijnych, treści religijnych oraz zrozumienia świata i siebie; ćwiczenia te zostały na przepracowane i dostosowane do nowej *Podstawy kształcenia ogólnego*;

- **pytania problemowe** i tzw. pytania kluczowe – zebrane pod hasłem „Jak sądzisz?”;

- **rozważania i modlitwy** związane z tematem, odnoszące się do życia osobistego i wspólnotowego młodych ludzi – zamieszczone pod tytułem „Refleksja i modlitwa”;

- **praktyczne zastosowanie** nowych wiadomości w formie wskazówek dla uczniów pragnących pogłębiać swoją przyjaźń z Jezusem, pomocne w pracy nad sobą i swoim rozwojem duchowym – ujęte pod hasłem „Jeśli chcesz...”

- **synteza** treści każdej jednostki w formie notatki w rubryce „Masz wiadomość!”

- **słownik** zawierający objaśnienia nowych pojęć.

Układ treści i zadań sprzyja zdobywaniu przez uczniów umiejętności, które są niezbędne podczas egzaminu gimnazjalnego i następnych etapów nauczania, m.in. analizy i interpretacji tekstów literackich (w tym lektur szkolnych), dzieł malarskich, czytania ze zrozumieniem, różnych form wypowiedzi ustnych i pisemnych. Taka korelacja, nie tylko treściowa, ale i dydaktyczna, jest postulowana zarówno w nowej *Podstawie programowej katechezy*, jak i w nowym *Programie nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach*.

Proponowany przez nas podręcznik ucznia spełnia równocześnie wymogi dydaktyczne języka polskiego. Autorzy starają się mówić o sprawach religijnych językiem prostym, zrozumiałym, nie nadużywając terminów teologicznych lub zawsze je wyjaśniając. Tam, gdzie autorom szczególnie zależy na budowaniu relacji między Bogiem a uczniem, nie unikają nawet pewnej inkulturacji, która jest niezbędna, by młody człowiek zrozumiał, że Bogu zależy na ludziach takich, jakimi są.

Strona graficzna podręcznika ucznia nawiązuje do bliskiej uczniom formy stron internetowych: ikonki i okienka porządkują treści i sprzyjają znajdowaniu potrzebnych informacji. Podręcznik zawiera również wiele zdjęć, reprodukcji dzieł sztuki, map, plakatów, które nie tylko ułatwiają zapamiętanie treści, ale też poszerzają wiedzę o kulturze i uczą wrażliwości na piękno. Komiksowe rysunki nawiązujące do sytuacji znanych młodzieży z życia codziennego są znakomitą ilustracją treści katechez w żartobliwej formie.

Pragniemy podkreślić szczególny rodzaj korelacji *Poradnika* z podręcznikiem ucznia. *Poradnik* zgodnie z intencją zespołu redakcyjnego ma być szczególnym rodzajem pomocy, która ma ułatwić katechecie prowadzenie uczniów do dojrzałej wiary. Dlatego podręcznik dla klasy I gimnazjum nosi tytuł *Szukam was*. Ma on uświadamiać uczniom, że Bóg pierwszy wychodzi na spotkanie z nami i czeka cierpliwie na naszą odpowiedź na Jego bezinteresowną miłość. Z kolei tytuł całej serii podręczników dla trzech klas brzmi *Odłonić twarz Chrystusa*. Mamy bowiem nadzieję, że zaproponowane w podręcznikach treści i praca ucznia stworzą szansę coraz lepszemu odkrywaniu przez niego prawdziwego Oblicza Chrystusa, które go zafascynuje i skłoni do pogłębienia przyjaźni z Jezusem Chrystusem. Projekt graficzny strona okładki wskazuje na prawdę, że Chrystus jest obecny w każdym człowieku.